

Відгук

офіційного опонента, доктора культурології, професора

Сергія Володимировича Виткалова

на дисертаційне дослідження Івонни Євгенівни Свирид на тему
«Менеджмент спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів
клубного типу в Західній Україні кінця XX – початку XXI століть: теорія і
регіональна практика», подане на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 034 «Культурологія»

Війна та інші суспільні виклики стимулювали перегляд багатьох питань, від ефективного вирішення яких залежатиме швидке і якісне позиціонування України у світовому культурному просторі. Йдеться про управлінський сегмент, найменш розвинений у фактично усіх сферах її суспільної діяльності. У той же час, євроінтеграційні процеси та війна з РФ, і підтримка у зв'язку з цим країни світовим співтовариством, надає Україні майже унікальний шанс швидкого успадкування світового досвіду й у власній культурній політиці та практиці. Тим більше, що війна активізувала й низку проблем патріотичного характеру, стимулювала перегляд підходів до організації численних форм культурно-дозвіллевої діяльності.

Тобто актуальність аналізованого дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, тим більше, що культурно-дозвіллева сфера є найменш регламентованою, а отже надає широкі можливості усім її учасникам обрати найбільш оптимальний вид діяльності, виходячи з власних потреб, ціннісних орієнтацій чи інтересів. А з іншого боку, – вона є й найменш дослідженою в сучасних умовах, виходячи зі значної зміни не лише ціннісно-орієнтаційного ряду відвідувачів установ культури, але й нових пропозицій та підходів до організації цієї діяльності в галузі. Отже, пропоноване дисертаційне дослідження на часі.

Як позитивно відзначу професійно виконану вступну частину роботи, а саме чітко визначення усіх складових наукового пошуку – мети, завдань,

предмету та об'єкту наукового пошуку, його наукової новизни і практичної значимості тощо, що засвідчує розуміння дисертанткою проблеми та шляхів її подальшого розв'язання;

– переконливим є й уміння авторки вести фахову дискусію стосовно визначення основних термінологічних параметрів, у межах яких буде розгортатися подальший науковий пошук (С. 29–44). І в цьому плані матеріал п. 1 дослідження є достатньо вдалим для демонстрації професійних якостей дисертантки;

– роботу вирізняє й широке використання наукової періодики, що є найбільш актуальним варіантом для формування власної дослідницької платформи, оскільки засвідчує здатність авторки орієнтуватися у наявній проблематиці і стані її сучасної наукової розробки;

– презентабельною є й апробаційна база наукового пошуку, адже та кількість публікацій (12) та виступів на наукових конференціях (27) й низці вебінарів, а також інших форм презентації (лекції, виконання обов'язків помічника режисера чи безпосереднього організатора низки масових заходів тощо) засвідчують можливість достатньо повно представити власні дослідницькі результати і сформуванню уяву про цей аспект оприлюднення;

– значний обсяг додатків надає можливість дослідниці уникати зайвих до неї питань і достатньо ефективно презентувати власний науковий пошук. З іншого боку, саме такий підхід демонструє й можливість авторки працювати з джерельною базою;

– до цього ряду позитивних аспектів аналізованої дисертації слід віднести й прикладний аспект наукового пошуку, втілений у чималій кількості підготовлених та апробованих у різних типах навчальних закладів рекомендацій, спрямованих на покращення функціонування галузі чи окремих її сегментів. Про це свідчать й відповідні довідки (Акти впровадження результатів наукового пошуку), подані у Додатках, що характеризує дану дисертаційну роботу як таку, що має конкретних внесок у

суспільну практику. І за цим показником аналізована дисертація позитивно вирізняється від аналогічних;

– в основній частині дослідження потрібно відзначити значний обсяг проаналізованого дисертанткою історіографічного та джерельного матеріалу (п. 1.1); критично оцінений стан функціонування мережі регіону останнім часом, тобто після завершення реалізації територіальної реформи та розпочатої військової агресії проти України (п. 2.2), на підставі якого можна прогнозувати подальшу культурну діяльність мережі цих закладів. Усе це підтверджено відповідними статистичними даними, що надає тексту більшої переконливості та засвідчує уміння дисертантки працювати зі статистичним матеріалом. А відтак, і надавати відповідні пропозиції до покращення ситуації в галузі.

Окремо потрібно акцентувати увагу на п. 2.3, матеріал якого торкається чи не найважливішого сегменту культурної діяльності – її кадрового потенціалу. І в цьому плані характеристика менеджера як нового типу керівника в галузі та аналіз системи їх підготовки в сучасних закладах освіти, – становить специфічний центр наукового пошуку авторки. Відзначу, що пропонований матеріал загалом розкриває основне завдання наукового пошуку, спрямоване на виявлення не лише потенціалу цієї професії, але й основних підходів до алгоритму навчання. При цьому і тут дослідницею акцентується увага на проблемному ряді освітнього простору, критично осмислюється необхідність відповідної трансформації.

І хоча дискусійним є її твердження (принаймні, це помітно за формою викладу матеріалу) про те, що керівник (директор) і менеджер – це синоніми, насправді це далеко не так. Це, скоріше, бажаний управлінський варіант українських реалій, а не їх сучасний стан чи характеристика.

Івент-технології в практиці роботи мережі – це найбільш об'ємний розділ (III) дослідження. І саме в ньому розкривається потенціал і закладів культури, і ефективність ухвалених управлінських рішень. Тож саме тут авторкою розкрито всі ті напрацювання, про що йшлося у попередніх

теоретичних розділах. Хоча і тут (п. 3.1) потрібно було б більш об'ємно розкрити сутність івентів і їх відмінність від, власне, традиційного клубного тематичного вечора чи інших усталених форм. Утім, певною мірою цей недолік компенсує матеріал п. 3.2, мета якого – методичний аспект реалізації конкретного проекту. І саме цей матеріал розкриває, так би мовити, технологію підготовки і проведення будь-якого івенту, являючи таким чином специфічний набір технологічних порад майбутнім фахівцям.

Загалом слід відзначити, що досвід міжкультурної комунікації України зі світовим співтовариством надав їй безліч переваг, зокрема й організації сфери вільного часу її громадян за новими вимірами та можливості його теоретичної рефлексії. І це помітно й на пропонованому тексті роботи.

У той же час слід наголосити й на окремих неточностях, що трапляються в тексті дослідження, зокрема було б цілком доречним зазначити *причини (підстави) обрання* для проведення наукового пошуку лише трьох областей, тоді як у назві дисертації та особливо у вступній частині вказано Західну Україну і лише констатується факт обрання цих трьох територій. А уточнення на С. 44 про те, що «...термін «Західна Україна» на теренах сучасної України вживається саме у значенні лише цих трьох галицьких областей, є дискусійним, незважаючи на вказане посилання. Утім, зважаючи на предмет наукового пошуку авторки, це зауваження не є концептуальним для цього дослідження і не несе суттєвого змістовного навантаження.

Технічним зауваженням можна вважати й часте вживання авторкою слова «творчий» (проект, захід тощо). Утім творчо можна читати лекцію і не творчо поводитися на сцені, співаючи, до прикладу, в хорі. Інакше кажучи, поняття «творчий» фіксує лише ставлення до будь-якого виду роботи, а не форму її проведення.

Було б доцільним й розширити висновки стосовно п. 1 (С. 44) та, аналогічно, п. 2, оскільки цей підрозділ (як і розділ загалом) є важливим для визначення координат подальшого наукового пошуку. Однак, сподіваюся, що

набутий згодом практичний досвід організації такої роботи дасть можливість більш чіткіше оперувати визначеннями основних складових дослідження.

Тож вище перераховане дає підстави для висновку, що аналізована дисертаційна робота є актуальною, відповідає вимогам, що висуваються до подібного виду наукового пошуку, зокрема п. 9; вона засвідчує й набуття авторкою відповідних кваліфікаційних компетенцій, здатних у майбутньому цю справу ефективно продовжити. І на цій підставі можна рекомендувати авторці, розширивши наявний текст дисертації, опублікувати монографію чи навчальний посібник, який би давав можливість зберегти цю корисну регіональну інформацію і для подальшого наукового пошуку, і для ознайомлення з ним у системі освітнього простору.

Публікації та інші форми оприлюднення наукових результатів є достатніми і відповідають чинним вимогам.

Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України у пп. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а Свирид Іванна Євгенівна заслуговує на присудження ступеня докторки філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 034 «Культурологія».

Доктор культурології, професор,
професор кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства
Рівненського державного
гуманітарного університету

Сергій ВИТКАЛОВ

